

Athens, Greece – **Capital** - on-line March 3, 2016 and in print March 5, 2016,

with **William R. Rhodes**, President & CEO, William R. Rhodes Global Advisors, LLC and author of “Banker to the World: Leadership Lessons from the Front Lines of Global Finance.”

=====

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Capital.gr

Πέμπτη, 03-Μαρ-2016 08:24
Η Ελλάδα στην τέλεια καταιγίδα

Συνέντευξη στη Δέσποινα Συριοπούλου

Ονομαστική μείωση του χρέους και μεγαλύτερη ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, παράλληλα με ένα αναπτυξιακό σχέδιο που θα κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών είναι επιγραμματικά η πρόταση του Αμερικανού William R. Rhodes για την Ελλάδα, ενός από τους κορυφαίους τραπεζίτες παγκοσμίως, πρώην ηγετικού στελέχους της **Citigroup** και της Citibank στην αποκλειστική συνέντευξη που παραχώρησε στο Capital.gr. Με εμπειρία που ξεπερνά τα 50 και πλέον χρόνια στον τραπεζικό κλάδο, ο W. Rhodes πρωτοστάτησε τη δεκαετία του '80 στις διαπραγματεύσεις (και συμφωνίες) για την αναδιάρθρωση του χρέους χωρών της Λατινικής Αμερικής (Αργεντινή, Βραζιλία, Τζαμάικα, Μεξικό, Περού και Ουρουγουάη) και όχι μόνο, κερδίζοντας δίκαια μεγάλη φήμη στους κύκλους της παγκόσμιας οικονομικής διπλωματίας. Με αναδιαρθρώσεις χρέους που κυμαίνονται συνολικά από 500 έως 700 δισεκατομμύρια δολάρια, ο κορυφαίος Αμερικανός τραπεζίτης περικλείει την εμπειρία του σε λίγες μόνο φράσεις, που περιέχονται στο βιβλίο του "Banker to the world": Σε μια κρίση ο χρόνος είναι εναντίον σου. Οι κίνδυνοι από μια κρίση που διαχέεται είναι πάντοτε παρόντες. Το κλειδί για να συγκρατήσεις και στη συνέχεια να διαχειριστείς τις κρίσεις έγκειται στην υπομονή στις διαπραγματεύσεις, στην επιμονή, στην κατανόηση της κουλτούρας και των πιέσεων των διαπραγματευτών, να ηγείσαι την κατάλληλη στιγμή, να δράττεσαι των ευκαιριών και να γνωρίζεις ακριβώς πότε είναι η κατάλληλη στιγμή να

I am very concerned about the global economy for a number of reasons. We have all of this search for yield, which I have been warning about for the last 3-4 years and it concerns me as people have been taking so much risk, because there is so much liquidity in the world, created by the central banks in the developed world. You can also add to that the Chinese central bank. With all this money sloshing around, I think you have a lot of incorrect borrowing and lending in many parts of the world's economy. This has led to very serious risk problems.

Also, the situation in China created a commodity rout, which has had a great effect on a number of emerging markets, particularly in Africa and in Latin America, but also in a number of developed countries, like Canada and Australia, which are big exporters of commodities, minerals, etc. Then we have also seen tremendous exchange rate volatility, particularly in emerging market currencies. For example, today we saw a sharp fall in the pound against the dollar. In the emerging markets, the difficulties caused by falling commodity prices have been compounded by the fact that many economies did not take the opportunity they had to implement structural measures. And a lot of private sector and governments had borrowed heavily in major currencies, particularly the dollar.

All of these factors created the tremendous volatility that we've seen in so many areas. In this search for yield, we have skyrocketing real estate prices, particularly in the developed world, art prices, and stock market valuations. In the US we started pushing interest rates up, which is going to cause a real problem in these markets, and in particular with people in emerging markets - in private sector and in governments - who borrowed heavily in dollars. This heavy borrowing of dollar-denominated debt is one reason why we are seeing such high volatility in the markets now.

κλείσεις τη συμφωνία.

Ο Rhodes διαπραγματεύθηκε με πολλούς ηγέτες, από τον Γιασέφ Αραφάτ, μέχρι τον νεοεκλεγέντα τότε ηγέτη της Νικαράγουα, Ντανιέλ Ορτέγκα, τον Λεχ Βαλέσα και τον Φιντέλ Κάστρο. Από τον τελευταίο μάλιστα έλαβε ένα κουτί πούρα Cohibas, όταν ο Κουβανός ηγέτης στοιχημάτισε ότι θα αποτύχουν οι διαπραγματεύσεις με τον Ορτέγκα.

Χρειάστηκαν έξι χρόνια για να στεφθεί η συμφωνία με επιτυχία, (και να λάβει ο Rhodes το "έπαθλο" από τον Κάστρο), μια συμφωνία που ωστόσο δεν τηρήθηκε. "Όσο εξελίσσεται η κρίση, με λίγη τύχη, ο κατάλληλος άνθρωπος εμφανίζεται την κατάλληλη στιγμή" γράφει για τον 80χρονο Rhodes ο πρώην επικεφαλής του Federal Reserve, Paul Volcker, με τον οικονομολόγο Martin Feldstein του πανεπιστημίου Harvard να επισημαίνει ότι ο Rhodes επηρέασε τις αμερικανικές και εξωτερικές πολιτικές στο εμπόριο, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στην επίλυση προβλημάτων εξωτερικού χρέους.

Στη συνέντευξή που παραχώρησε στο Capital.gr, εξηγεί την ανησυχία του για την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας, μιλάει για την Ευρώπη και την Ευρωζώνη, ενώ αναφέρεται διεξοδικά στην Ελλάδα, τη χώρα που βρέθηκε στην "τέλεια καταιγίδα", όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει θεωρώντας ότι στο ζήτημα του χρέους πρέπει να υπάρξει ονομαστικό κούρεμα και περαιτέρω ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Πριν από σχεδόν ένα χρόνο, τον Απρίλιο του 2015, στα πρώτα βήματα της νέας κυβέρνησης με πρωθυπουργό τον Αλέξη Τσίπρα, σε άρθρο του, στην Wall Street Journal, ο Rhodes προειδοποιούσε ότι η Αχιλλείος πτέρνα της Ελλάδας είναι το τραπεζικό σύστημα που αιμορραγεί από την εκροή καταθέσεων, την ώρα που η κυβέρνηση αρνείται να συνεργαστεί με τους δανειστές της. "Η κυβέρνηση χρειάζεται να καταλάβει ότι οι δανειστές έχουν μακρά μνήμη και επιζητούν διαβεβαιώσεις ότι θα τηρηθούν οι όροι της όποιας συμφωνίας επιτευχθεί" έγραφε, καταγράφοντας παράλληλα την εμπειρία που έχει αποκομίσει από τις διαπραγματεύσεις στις οποίες συμμετείχε: "Ο βραχυπρόθεσμος στόχος των εν λόγω διαπραγματεύσεων ήταν να ολοκληρωθούν με μια δήλωση που θα καθησυχάζει τις αγορές, θα παρέχει στους πολίτες της χώρας-οφειλέτη με εμπιστοσύνη για τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη, και θα ανοίξει το δρόμο στη χώρα-οφειλέτη να έχει εκ νέου πρόσβαση στις διεθνείς κεφαλαιακές αγορές".

Προσθετικά στα όσα αναφέρει για την τραπεζική ένωση, και στην μη ολοκλήρωση του συνολικού σχεδίου με την ασυμφωνία στο θέμα της διασφάλισης των καταθέσεων, χωρίς να παραλείψει να σχολιάσει την άνοδο των τραπεζικών επιτοκίων από τη Fed, ο κορυφαίος τραπεζίτης σε άρθρο στο Reuters τον Ιανουάριο του 2016 υπογραμμίζει "την αποτυχία των 19 κρατών-μελών της ευρωζώνης να θέσουν σε εφαρμογή μια πλήρως ολοκληρωμένη και αποτελεσματική τραπεζική ένωση, παρά τις προσπάθειες του Mario Draghi". Επισημαίνει την αδυναμία να επιτευχθεί πρόοδος σε ένα βασικό πυλώνα του σχεδίου, αυτό της ασφάλειας των καταθέσεων, δίνοντας έμφαση στην ανυποχώρητη στάση του

I think that the world economy is in serious trouble. And some of the countries in the emerging markets are already in recession or stagnation. And then when you go to economies in the developed world –just take a look to Japan- Japan is between stagnation and recession. China's growth has slowed significantly and continues to slow. So I think that we are in a very difficult economic situation worldwide. The United States is one of the countries that is doing the best even though in the last four years it has shown growth more or less of around just 2%.

In the European economy, the UK and Germany have done the best. There is a lot of angst over the UK, because of its low inflation prospects and the possibility of a Brexit. There are prominent politicians, like Boris Johnson, London's mayor and 6 members of Cameron's cabinet that are against the arrangements that have been reached in Brussels. So there is a uncertainty in the UK because of the referendum in June. When you take a look at the Eurozone, I think you have a very difficult picture. Only Germany seems to be growing significantly. And France is basically growing very little, Italy is on the edge of going back into recession, but certainly the economy is in stagnation and you have the political uncertainty with no government in Spain.

Greece

Greece faces a much more difficult situation than last year, because last year you did not have this tremendous refugee problem that could break the EU and the Eurozone apart. Everybody is calling on Greece to process and stop this tremendous migration coming through from the Middle East to Turkey and then to Greece, which I don't think is fair. Frankly, Greece is still in the recession/depression seen since 2010. It had negative growth again in the last quarter of last year. They are asking too much from the Greeks. They are talking about closing borders, which I think this would be a big blow to Greece.

Greece needs what I have been saying for the last 18 months to two years. I have written it in my articles at FT, WSJ, and saying to CNN, Bloomberg, CNBC: Greece needs major debt relief. Finally the IMF agrees with this view. Also the Greek banks should be recapitalized even more, because they have to take care of their high level of non-performing loans. The Greek banks provide 75%-80% of credit to Greece, so it is very important to be strongly recapitalized to be able to lend.

Βερολίνου.

Ο William Rhodes δεν διστάζει να πει ότι ο Draghi πρέπει να εύχεται η ΕΚΤ να αποκτήσει την ίδια "εξουσία" με την αμερικανική Fed, δράττοντας των ευκαιριών να εκφράσει την ανησυχία του, ιδίως μετά την αύξηση των επιτοκίων από την Αμερικανική Ομοσπονδιακή Τράπεζα, και άλλες κεντρικές τράπεζες. "Οδηγούμαστε σε επικίνδυνες ατραπούς", έγραφε στο Reuters. "Η αύξηση των επιτοκίων αναπόφευκτα προσθέτει επιπλέον δυσκολίες στις προοπτικές του ευρώ... εξαιτίας της αποτυχίας των Ευρωπαίων ηγετών να δημιουργήσουν μια ισχυρή τραπεζική ένωση και να δώσουν στην ΕΚΤ την εξουσία που ζητά".

Σήμερα ο Rhodes δεν ιδιωτεύει. Είναι επικεφαλής της William R. Rhodes Global Advisors, LLC ενώ εξακολουθεί να διατηρεί θέση ανώτερου συμβούλου στη Citi, ύστερα από την παραίτησή του το 2010. Παρακολουθεί, καταγράφει τις εξελίξεις και ανησυχεί φωναχτά για το πού πηγαίνει η παγκόσμια οικονομία με επιλεγμένες και στοχευμένες εμφανίσεις σε αμερικανικά και ευρωπαϊκά Μέσα Ενημέρωσης, όταν και όποτε το κρίνει απαραίτητο.

- Κύριε Rhodes, πώς βλέπετε την παγκόσμια οικονομία;

Ανησυχώ πολύ για την πορεία της για διάφορους λόγους. Βλέπουμε όλη αυτή την αναζήτηση για αποδόσεις, για την οποία προειδοποιώ τα τελευταία 3-4 χρόνια, –γεγονός που μου προκαλεί ανησυχία–, διότι ο κόσμος αναλαμβάνει μεγάλο ρίσκο, δεδομένης της πολύ μεγάλης ρευστότητας που υπάρχει στον κόσμο, και που δημιουργήθηκε από τις κεντρικές τράπεζες των ανεπτυγμένων χωρών. Σε αυτό, μπορεί να προστεθεί η κινεζική κεντρική τράπεζα. Με όλα αυτά τα χρήματα να "παίζονται", θεωρώ ότι γίνονται πολλές εσφαλμένες/λανθασμένες δανειοδοτήσεις και δανειολήψεις σε πολλά μέρη της παγκόσμιας οικονομίας. Αυτό έχει οδηγήσει σε πολύ σοβαρά προβλήματα (υψηλού) ρίσκου/κίνδυνου. Επίσης, η κατάσταση στην Κίνα δημιούργησε μια μεγάλη πτώση στις τιμές των βασικών προϊόντων, η οποία είχε μεγάλες επιπτώσεις σε έναν αριθμό αναδυόμενων αγορών, ιδιαίτερα στην Αφρική και τη Λατινική Αμερική, αλλά και σε ανεπτυγμένες χώρες, όπως ο Καναδάς και η Αυστραλία, οι οποίες είναι μεγάλες εξαγωγικές χώρες σε βασικά προϊόντα, ορυκτά, κλπ. Επίσης, βλέπουμε την τεράστια αστάθεια που παρατηρείται στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, ιδιαίτερα στα νομίσματα των αναδυόμενων αγορών. Για παράδειγμα, είδαμε μια απότομη πτώση της στεργλίνας έναντι του δολαρίου.

τις αναδυόμενες αγορές, οι δυσκολίες που προκαλούνται από την πτώση των τιμών των βασικών προϊόντων επιδεινώνεται από το γεγονός ότι πολλές οικονομίες δεν άδραξαν την ευκαιρία που τους δόθηκε να εφαρμόσουν διαρθρωτικά μέτρα. Και πολλοί από τον ιδιωτικό τομέα, αλλά και κυβερνήσεις προέβησαν σε μεγάλο δανεισμό στα κύρια νομίσματα, κυρίως σε δολάρια.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες δημιούργησαν την τεράστια αστάθεια που βλέπουμε σε τόσες περιοχές. Σε αυτή την αναζήτηση αποδόσεων, έχουμε εκτόξευση στις τιμές των ακινήτων, ιδιαίτερα στον ανεπτυγμένο κόσμο, στα έργα τέχνης, και στις χρηματιστηριακές αξίες. Στις Ηνωμένες

Greek Debt

At a minimum level the creditors to Greece have to extend maturities and lower the interest rates. They probably should have debt reduction. The longer you push it off the worse it gets. I mean it should have been done several years ago and if this had been done then you might not need to get the actual debt reduction that I think is now necessary. Debt relief discussions have stalled. I think that there are a lot of people who are concerned about what form of debt relief will be sufficient at this particular time, because the debt to GDP ratio keeps going up in Greece and the country has also got a mounting problem with the refugees. What I learned from former US Federal reserve Board Governor Paul Volcker, with whom I worked with on the Latin America debt crisis (in the 1980s) is that the clock works against you. And the longer you take to rectify situations, the worse it gets and the more drastic and draconian measures you have to take.

Investment environment

Greece would hold a lot of interest for a number of investors if it had things stabilized. The Chinese obviously are negotiating a number of privatizations -it is one of the things that the current government has to push. The Chinese have shown a lot of interest, along with others. Even in the US, the Greek American community is interested. All want to see some stability in Greece, some plan and some hope that the economy is turning around. And one of the things that nobody notices and that I see all the time here is that you have a tremendous brain drain. Greek people, students, entrepreneurs, are so frustrated that they left Greece. Greece can't afford to lose this type of human capital.

Greece has been in what I call a perfect storm, since we found what was going on with the economy in Greece in late 2009 and all the measures that have been taken since then. As I said the country was in a perfect storm and for the Eurozone to survive –with the refugee problem- it has got to make sure that Greece comes out positively. Because if it does not, it risks the future of the Eurozone. Austerity has gone too far. I think this is one of the areas where we have seen the Germans preach austerity, rather than preach growth. The only way you get out of this situation –and I learned it from all the restructurings I have done over the last 40 years - is to build and sustain growth. You can't solve the problems with just austerity. You must have a plan for growth.

Πολιτείες, αρχίσαμε να πιέζουμε για την αύξηση των επιτοκίων, κάτι που πρόκειται να προκαλέσει πραγματικό πρόβλημα στις εν λόγω αγορές αυτές, και ιδίως στις αναδυόμενες αγορές –και στον ιδιωτικό τομέα και στις κυβερνήσεις– που προέβησαν σε μεγάλο δανεισμό σε δολάρια. Ο μεγάλος αυτός δανεισμός σε δολάρια είναι ο λόγος που βλέπουμε αυτή τη μεγάλη αστάθεια στις αγορές σήμερα.

Θεωρώ ότι η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα. Και ορισμένες από τις χώρες στις αναδυόμενες αγορές είναι ήδη σε ύφεση ή στασιμότητα. Και στη συνέχεια, όταν παρακολουθείς τις οικονομίες του ανεπτυγμένου κόσμου... –απλώς ρίξτε μια ματιά τι συμβαίνει στην Ιαπωνία– η Ιαπωνία είναι μεταξύ στασιμότητας και ύφεσης. Η ανάπτυξη της Κίνας έχει επιβραδυνθεί σημαντικά και συνεχίζει να επιβραδύνεται.

Πιστεύω λοιπόν ότι βρισκόμαστε σε μια πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση παγκοσμίως. Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι μια από τις χώρες που έχει την καλύτερη επίδοση, έστω και αν τα τελευταία τέσσερα χρόνια έχει σημειώσει ανάπτυξη πάνω-κάτω μόλις στο 2%.

- Η άποψή σας για την ευρωπαϊκή οικονομία και την ευρωζώνη;

Στην ευρωπαϊκή οικονομία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γερμανία έχουν τις καλύτερες επιδόσεις. Για τη Μεγάλη Βρετανία, υπάρχει αγωνία, λόγω των προοπτικών του πληθωρισμού, αλλά και την πιθανότητα ενός Brexit. Υπάρχουν εξέχοντες πολιτικοί, όπως ο Μπόρις Τζόνσον, ο δήμαρχος του Λονδίνου, καθώς και 6 μέλη του υπουργικού συμβουλίου του Κάμερον που είναι ενάντια στη συμφωνία που επετεύχθη στις Βρυξέλλες. Συνεπώς, υπάρχει αβεβαιότητα στη Μεγάλη Βρετανία, λόγω του δημοψηφίσματος τον προσεχή Ιούνιο. Από την άλλη, όταν κοιτάς την Ευρωζώνη, εκεί η εικόνα είναι δύσκολη. Μόνο η Γερμανία φαίνεται να σημειώνει σημαντική ανάπτυξη, με τη Γαλλία να δείχνει μικρή ανάπτυξη, ενώ η Ιταλία βρίσκεται σε στασιμότητα, στο χείλος της επιστροφής στην ύφεση. Την ώρα που υπάρχει πολιτική αβεβαιότητα –δεδομένου ότι δεν υπάρχει κυβέρνηση στην Ισπανία.

And governments have to convince their citizens that they have a plan for growth. If you are to stick to austerity, you put your people off. And this is happening in much of southern Europe, and particularly in Greece. You need structural reforms and you need the people to back you and do the necessary sacrifice. One other problem that has to be solved is corruption. By what I have seen, both of the major political parties had ignored the corrupt practices that were taking place.

Banking Union

I think the Banking Union is one of the better things that the Eurozone has come up with. But the problem is that they have not finalized it, because it has got three parts. The ECB has moved forward on regulation and stress tests, which started in October 2014, after delays of several years. Then they waited for resolution and you saw what happened with the small banks in Portugal and the banking system in Italy. And thirdly they have yet to agree on deposit insurance and I think that it is vital for Greece.

Ο γκουρού της Citigroup, W. Rhodes, μιλά στο «Κ»

Χρειάζεται μείωση χρέους και ενίσχυση των τραπεζών

Ο ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ ΔΕΙΞΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΤΙ Η ΧΩΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΒΡΕΘΗΚΕ ΣΤΗΝ «ΤΕΛΕΙΑ ΚΑΤΑΠΤΑ»

■ **ΔΕΛΦΙΝΑ ΣΥΝΟΡΓΑΝΩΝ**

«Ο μόνος τρόπος για να βγει από αυτή την κατάσταση είναι να υπάρξει και η διατηρηθεί η ανάπτυξη»

Οι ελληνικές τράπεζες επιμένουν το 75%-80% των πιστώσεων στην Ελλάδα, γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να ανακεφαλαιοποιηθούν σημαντικά, ώστε να είναι σε θέση να μισοποιούν τα δανεισμούς.

■ **Μιλώντας για το ελληνικό χρέος, θεωρείται ότι η επίλυση των αρμών είναι και η μέση οδός για να μπει η χώρα στην ανάπτυξη**

Σε ένα είκοσιτο έτος, οι πιστώσεις στην Ελλάδα πρέπει να σταματήσουν να δίδονται και να μην ανανεώνονται και η μείωση των επιπέδων, το οποίο, όμως, δεν είναι τίποτα. Πιθανότητα θα πρέπει να προκηφθούν σε μείωση του χρέους. Όσο περισσότερο το αποφευχθεί, τόσο καλύτερο γίνεται. Ούτως ή άλλως από όποτε να έλθει η κρίση, από τότε που έγινε η κρίση (επίθεση κεφαλαιοοικονομίας και μείωση επιτοκίων), ίσως να μη κερδίζουμε να προβούμε σε πραγματικά μέτρα χρέους, αλλά για το οποίο πιστεύω ότι είναι πλέον απαραίτητο. Οι συζητήσεις για την ελάφυνση του χρέους έχουν καθυστερήσει. Υπάρκουν πολλοί που υποστηρίζουν το ποσοστό 75% ελάφυνσης του χρέους θα είναι επικρατές σε αυτή τη συγκεκριμένη στιγμή, επειδή το χρέος με προς το ποσοστό του ΑΕΠ συνεχίζει να αυξάνεται στην Ελλάδα, τον όρο που η χώρα αντιμετωπίζει επίσης επιβάρυνση με τους παράγοντες. Από τον έμβρο από τον Paul Volcker, τον πρώην επικεφαλής της Ομοσπονδιακής Τραπεζικής των ΗΠΑ, με τον οποίο συνεργάστηκε στην κρίση από τον 1980, είναι ένα κρίσιμο διαζύγιο σε βάρος σου. Και όσο περισσότερο σου πιέζουν για να διαβρωθείς και να μειωθείς τόσο καλύτερο γίνεται το πρόβλημα και, αντίστροφα, τόσο πιο βραχυπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα είναι τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

■ **Κρίση Rhodes, πώς βλέπεται την κατάσταση στην Ελλάδα**

Η κατάσταση στην Ελλάδα είναι πολύ πιο δύσκολη από ό,τι ήταν την περαστική χρονιά, δεδομένου ότι είχαμε ένα έτος που το πρόβλημα αφέθηκε να μην προσεγγίσει, το οποίο θα μπορούσε να δώσει την Ευρωζώνη, αλλά και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όσο περισσότερο στην Ελλάδα για να προχωρήσει και να σταματήσει τον τερματισμό από μετα-οικονομική ροή που έρχεται μέσα από τη Μέση Ανατολή προς την Τουρκία και στη συνέχεια στην Ελλάδα, και που νομίζω ότι δεν είναι τίποτα (για τη χώρα). Η Ελλάδα είναι κολληθεί να βρίσκεται σε ύφεση από το 2010. Και στο τελευταίο τρίτο της περαστικής χρονιάς είχε αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Ζητούν μέρος αλλά από τον Έλληνα. Κάποιον λόγο για κλείσιμο των συνόρων, και το οποίο νομίζω ότι θα ήταν αναμενόμενο. Η Ελλάδα κερδίζει από που λίγο τους τελευταίους 18 μήνες - δύο χρόνια, μια σημαντική ελάφυνση του χρέους. Το ΔΝΤ, επιπλέον, συμφωνεί με την άποψη σου. Επίσης, οι ελληνικές τράπεζες θα πρέπει να ανακεφαλαιοποιηθούν ακόμα περισσότερο, επειδή πρέπει να αποκαταστήσει και με το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

From the print edition

Ελλάδα

- Πώς βλέπετε την κατάσταση στην Ελλάδα;

Η κατάσταση στην Ελλάδα είναι πολύ πιο δύσκολη από ό, τι ήταν την περσινή χρονιά, δεδομένου ότι πέρυσι δεν είχατε το τεράστιο αυτό πρόβλημα των προσφύγων, το οποίο θα μπορούσε να διαλύσει την Ευρωζώνη, αλλά και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όλοι απευθύνονται στην Ελλάδα να προχωρήσει και να σταματήσει την τεράστια αυτή μεταναστευτική ροή που έρχεται μέσα από τη Μέση Ανατολή προς την Τουρκία και, στη συνέχεια, στην Ελλάδα, κάτι που νομίζω ότι δεν είναι δίκαιο (για τη χώρα). Ειλικρινά, η Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται σε ύφεση από το 2010. Και στο τελευταίο τρίμηνο της περσινής χρονιάς είχε αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Ζητούν πάρα πολλά από τους Έλληνες. Κάνουν λόγο για κλείσιμο των συνόρων, κάτι για το οποίο νομίζω ότι θα ήταν υπερβολικό.

Η Ελλάδα χρειάζεται αυτό που λέω τους τελευταίους 18 μήνες - δύο χρόνια. Το έχω γράψει σε άρθρα μου στους FT, τη WSJ, και το έχω πει στο CNN, το Bloomberg, το CNBC. Η Ελλάδα χρειάζεται σημαντική ελάφρυνση του χρέους. Το ΔΝΤ, επιτέλους, συμφωνεί με την άποψη αυτή. Επίσης, οι ελληνικές τράπεζες θα πρέπει να ανακεφαλαιοποιηθούν ακόμη περισσότερο, επειδή πρέπει να ασχοληθούν και με το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Οι ελληνικές τράπεζες παρέχουν το 75% -80% των πιστώσεων στην Ελλάδα, γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να ανακεφαλαιοποιηθούν σημαντικά ώστε να είναι σε θέση να μπορούν να δανειίζουν.

- Μιλήσατε για το ελληνικό χρέος. Θεωρείτε ότι η επέκταση των ωριμάνσεων και η μείωση των επιτοκίων αποτελεί επαρκές μέτρο, ώστε η χώρα να μπει σε ρυθμό ανάπτυξης;

Σ' ένα ελάχιστο επίπεδο, οι πιστωτές στην Ελλάδα πρέπει να επεκτείνουν τη διάρκεια των ωριμάνσεων και να μειώσουν τα επιτόκια, το οποίο όμως δεν είναι τίποτε. Πιθανότατα θα πρέπει να προχωρήσουν σε μείωση του χρέους. Όσο περισσότερο το αποφεύγεις, τόσο χειρότερο γίνεται. Θέλω να πω ότι αυτό έπρεπε να είχε γίνει πριν από αρκετά χρόνια. Αν είχε γίνει τότε (επέκταση ωριμάνσεων και μείωση επιτοκίων), ίσως να μην χρειαζόταν να προβούν σε πραγματική μείωση χρέους, κάτι για το οποίο πιστεύω ότι είναι πλέον απαραίτητο. Οι συζητήσεις για την ελάφρυνση του χρέους έχουν καθυστερήσει. Θεωρώ ότι υπάρχουν πολλοί που ανησυχούν για το ποια μορφή ελάφρυνσης του χρέους θα είναι επαρκής σε αυτή τη συγκεκριμένη στιγμή, επειδή το χρέος ως προς το ποσοστό του ΑΕΠ συνεχίζει να ανεβαίνει στην Ελλάδα, την ώρα που η χώρα αντιμετωπίζει επίσης ένα πρόβλημα με τους πρόσφυγες. Αυτό που έμαθα από τον Paul Volcker, τον πρώην επικεφαλής της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, με τον οποίο

συνεργάστηκα στην κρίση χρέους στη Λατινική Αμερική (το 1980) είναι ότι ο χρόνος δουλεύει σε βάρος σας. Και όσο περισσότερο σου παίρνει για να διορθώσεις καταστάσεις, τόσο χειρότερο γίνεται το πρόβλημα, και αντίστοιχα τόσο πιο δραστικά και δρακόντεια είναι τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

Επενδυτικό περιβάλλον

- Η Ελλάδα μπορεί να προσελκύσει το ενδιαφέρον των επενδυτών;

Η Ελλάδα θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον για πολλούς επενδυτές, αν υπήρχε σταθερότητα. Οι Κινέζοι προφανώς διαπραγματεύονται μια σειρά από ιδιωτικοποιήσεις -είναι ένα από τα πράγματα που η σημερινή κυβέρνηση πρέπει να προωθήσει. Οι Κινέζοι έχουν δείξει μεγάλο ενδιαφέρον, παράλληλα με άλλους. Ακόμα και στις ΗΠΑ, η ελληνοαμερικανική κοινότητα. Όλοι θέλουν να δουν κάποια σταθερότητα στην Ελλάδα, κάποιο σχέδιο και κάποια ελπίδα ότι η οικονομία αλλάζει. Και ένα από τα πράγματα ότι κανείς δεν σημειώνει και το οποίο βλέπω όλη την ώρα εδώ είναι ότι υπάρχει μια τεράστια φυγή μυαλών, το λεγόμενο brain drain. Έλληνες, φοιτητές και επιχειρηματίες είναι τόσο απογοητευμένοι που άφησαν την Ελλάδα, η οποία δεν έχει την πολυτέλεια να χάσει αυτό το είδος του κεφαλαίου.

Η Ελλάδα βρέθηκε σε αυτό που αποκαλώ "τέλεια καταιγίδα", από τότε που διαπιστώσαμε τι συνέβαινε με την οικονομία της χώρας στα τέλη του 2009, μαζί με όλα τα μέτρα που έχουν ληφθεί από τότε.

Δεδομένου ότι -όπως είπα- η χώρα ήταν στην τέλεια καταιγίδα, για να επιβιώσει η ευρωζώνη -με το προσφυγικό πρόβλημα- πρέπει να διασφαλίσει ότι η Ελλάδα εξέρχεται της τέλει αυτής καταιγίδας θετικά. Διότι, αν δεν το κάνει, θέτει σε κίνδυνο το μέλλον της Ευρωζώνης. Η λιτότητα έχει κρατήσει πολύ. Θεωρώ ότι αυτός είναι ένας από τους τομείς, όπου βλέπουμε τους Γερμανούς να διακηρύσσουν υπέρ της λιτότητας, έναντι της ανάπτυξης. Ο μόνος τρόπος για να βγείτε από αυτή την κατάσταση -και αυτό είναι κάτι που το έμαθα από όλες τις αναδιαρθρώσεις που έχω κάνει τα τελευταία 34 χρόνια - είναι να υπάρξει και να διατηρηθεί η ανάπτυξη. Δεν μπορείς να λύσεις ένα πρόβλημα μόνο με τη λιτότητα. Πρέπει να έχεις σχέδιο για την ανάπτυξη. Και οι κυβερνήσεις αντίστοιχα πρέπει να πείσουν τους πολίτες ότι διαθέτουν σχέδιο για την ανάπτυξη. Αν πρόκειται να επιμείνεις στη λιτότητα, τότε αποθαρρύνεις τους πολίτες σου. Και αυτό συμβαίνει σε μεγάλο μέρος της νότιας Ευρώπης, και ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Χρειαζόσθε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και επίσης χρειάζεσθε τους πολίτες να σας στηρίξουν και να κάνουν τις (απαιτούμενες) θυσίες.

Ένα άλλο πρόβλημα που πρέπει να λυθεί είναι η

διαφθορά. Από ό, τι έχω δει και τα δύο μεγάλα πολιτικά κόμματα ήταν ότι αδιαφορούσαν για τις πρακτικές διαφθοράς που γίνονταν.

- Αναφερθήκατε πολλές φορές στις τράπεζες. Ποια είναι η άποσή σας για την Τραπεζική Ένωση;

Θεωρώ ότι η Τραπεζική Ένωση είναι ένα από τα καλύτερα πράγματα που έχει καταλήξει η ΕΕ. Αλλά το πρόβλημα είναι ότι δεν το έχουν οριστικοποιήσει, διότι αποτελείται από τρία μέρη. Είχαν το πραγματικό σχέδιο για την ΕΚΤ και την Ευρωπαϊκή

Τραπεζική Ένωση σε επίπεδο ρυθμιστικού πλαισίου και των stress tests, τα οποία ξεκίνησαν τον Οκτώβριο του 2014, μετά από καθυστερήσεις πολλών ετών. Στη συνέχεια περίμεναν για το ψήφισμα και είδατε τι συνέβη με τις μικρές τράπεζες στην Πορτογαλία και το τραπεζικό σύστημα στην Ιταλία. Και τρίτον δεν έχουν ακόμη συμφωνήσει για την ασφάλεια των καταθέσεων, κάτι που νομίζω ότι είναι ζωτικής σημασίας για την Ελλάδα.